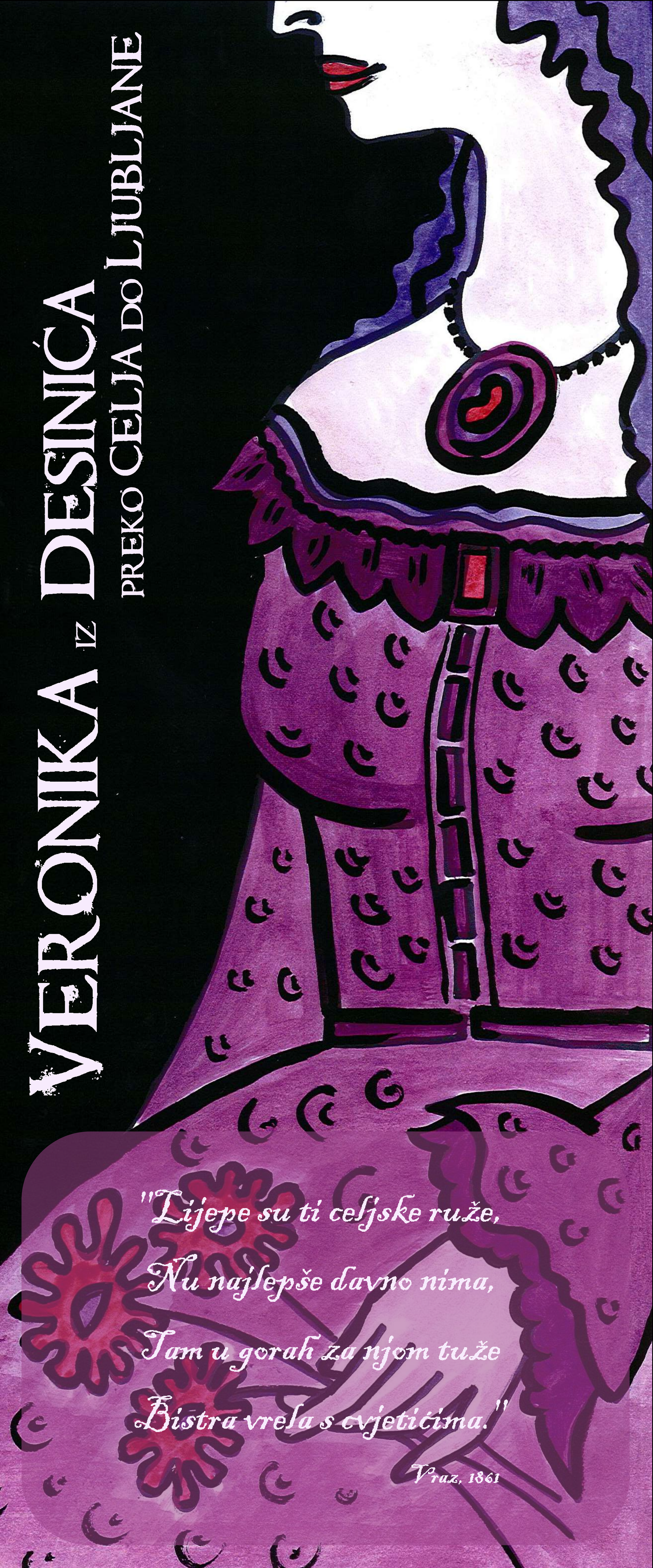

VERONIKA IZ DESINICA

PREKO CELJA DO LJUBLJANE

*"Lijepo su ti celjske ruže,
Nu najljepše davno nima,
Tam u gorah za njom tuže
Bistra vrela s cvjeticama."*

Vraz, 1861

HRVAŠKA

Letos smo izbrali Hrvaško Zagorje, ker je manj znano, a ima, zaradi svoje hribovitosti, zelo bogato, razgibano in raznoliko kulturo ter zgodovino. Zagorje je z našim prostorom povezano tudi preko tragične ljubezenske zgodbe med plemkinjo viteškega rodu Veroniko Deseniško in grofom Friderikom II. Celjskim, iz katere so v teku stoletij vzniknile številne različice legende.

Razstava predstavi zanimivosti in znamenitosti hrvaškega Zagorja, različice legende o Veroniki Deseniški, ki je vplivala na številne znane umetnike: pisatelje, pesnike, slikarje, gledališčne, glasbenike ...

Mija Jarc: skica kostuma za Veroniko Deseniško, 1953.

Hrvaško Zagorje

ZAGORJE

Zagorje je bilo poseljeno že v prazgodovini, sledi tega življenja si lahko ogledamo v Muzeju krapinskega Neandertalca v Krapini. Rimljani so svoja pomembnejša središča postavili v okolici današnjih Varaždinskih Toplic. Zagorska kneževina je nastala v 12. stoletju. Konec 14. stoletja je ogrski kralj Sigismund Hermanu II. Celjskemu z darilnimi listinami podaril celotno Zagorsko grofijo (med drugim mesto Varaždin, Grad Veliki Tabor pri Deseniću, Grad Krapina, Dvorec Trakošćan ...). Leta 1573 je bil tu velik Hrvaško-slovenski kmečki upor.

Vinorodno območje Zagorje

ZAGORSKI »GEMIŠT«

Hrvaškega Zagorja ne moremo predstaviti brez omembe vin in vinogradništva. Vina so stoletja bila pomemben vir prihodkov prebivalcev. Najpomembnejša dediščina neprekinjene tradicije gojenja vinske trte je razdrobljenost zemljišč tega, po skupni površini, največjega hrvaškega vinorodnega območja. Tradicionalno majhni vinogradi in prostočasno vinogradništvo so pomembni tudi za še eno specifičnost zagorskih vin – vinogradi imajo mešane sorte vinskih trt, ki jih gojijo že stoletja, kot so Noah in Isabelle. Ker je to najbolj hladna vinska regija Hrvaške, so vina kislá. Zagorsko vino se tradicionalno pije z mineralno vodo v razmerju 2:1 in se imenuje »gemišt«.

Zagorski gemišt

Krapinski neandertalec

KRAPINA in MUZEJ KRAPINSKIH NEANDRTALCEV

Krapinski neandertalci so stari okoli 130.000 let, saj izhajajo iz zadnje velike ledene dobe. Muzej poleg razvoja življenja od prvih hominidov do neandertalca predstavi tudi zgodbo o nastanku sveta in kulturno evolucijo človeške vrste po neandertalcih. Obiskovalci si lahko na velikem platnu ogledajo film o življenju krapinskih neandertalcev. Pri filmu je sodelovala londonska ekipa mojstrov za masko, ista ekipa, ki je sodelovala tudi pri trilogiji Gospodar prstanov.

Če bi radi o Zagorju, Krapini in muzeju neandertalcev izvedeli več, rešite naš kviz (<https://www.mklj.si/robinzonijada-mladi?view=quiz&id=66>) in sodelujte v žrebanju za glavno nagrado.

GRADOVI IN TRDNJAVE

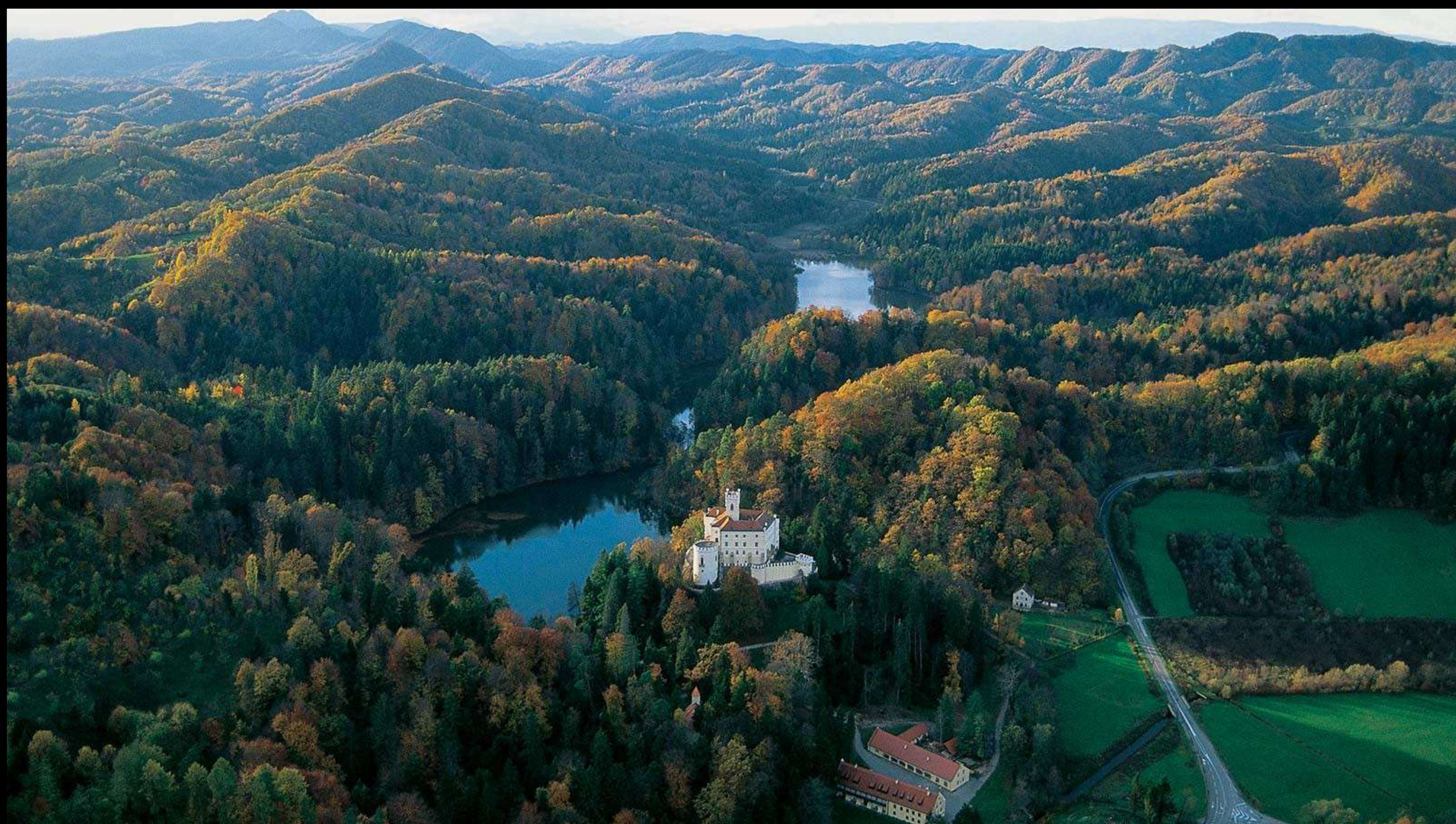
V hriboviti pokrajini Zagorja je zraslo veliko število gradov in razkošnih dvorcev, več jih je kot 50. Zaradi geografskih značilnosti pokrajine so bili ljudje tukaj varnejši pred Turki kot drugod. Veliko teh gradov in dvorcev še stoji. Nekaj bolj znanih:

DVOREC TRAKOŠČAN

Zaradi svoje umeščenosti v lepo naravo in ohranjenosti je eden od najbolj atraktivnih dvorcev na Hrvaškem. Zgrajen je v 13. stoletju kot burg Zagorske kneževine. Večkrat je bil širjen in dograjevan. Bolj pomembna sprememba je bila leta 1592, ko so bili zgrajeni stolpi. Od leta 1953 se v dvorcu nahaja eden od lepših dvorskih muzejev na Hrvaškem z bogato zbirko predmetov.

Grad Trakošćan

Grad Trakošćan

Dvorec Oršić

DVOREC ORŠIĆ

Baročni dvorec, zgrajen v 18. stoletju na mestu srednjeveške utrdbe. Od takrat njegov osnovni namen ni bil obramba, temveč je bil namenjen stanovanju družine Oršić. V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je bil popolnoma obnovljen in danes se v njem nahaja zanimiv Muzej kmečkega punta ter v parku dvorca dominanten spomenik Matiji Gubcu, ki ga je izdelal Antun Augustinčić.

DVOREC MILJANA

Baročni dvorec, pogosto imenovan za enega od najbolj slikovitih dvorcev Hrvaškega Zagorja. Začetek gradnje je v 16. stoletju. Skozi stoletja je bil preoblikovan in širjen. Trenutno je v privatnem lastništvu. Ker se na dvorcu izvajajo restavratorski posegi, je zaprt za javnost.

Dvorec Miljana

Dvorec Oršić

DVOREC BEŽANEC

Eden od najbolj ohranjenih dvorcev v Hrvaškem Zagorju. Zgrajen je na prehodu iz 17. v 18. stoletje, najprej v baročnem stilu, v 1830-ih pa je obnovljen v stilu klasicizma. Danes se v dvorcu nahajata hotel in restavracija.

Dvorec Bežanec

Dvorec Bežanec

VELIKI TABOR

Plemiški grad Veliki Tabor je eden od najpomembnejših kulturno-zgodovinskih spomenikov arhitekture v kontinentalnem delu Hrvaške. S svojo lokacijo na vrhu Košničkega Huma na 333 m nadmorske višine dominira nad zagorskimi kraji že več kot pol tisočletja – arhitektura se je pravzaprav spojila z naravo in s tem naslikala edinstveno podobo.

Najstarejši del Velikega Tabora, peterokotni stolp (palas) s poznogotskimi stilskimi značilnostmi, je bil zgrajen sredi 15. stoletja. Domneva se, da ga je dal zgraditi grof Friderik II. Celjski.

Danes se na gradu Veliki Tabor veliko dogaja. Poleg vodenih tematskih ogledov ponujajo tudi veliko število delavnic. Preizkusite se lahko v streljanju s srednjeveškim lokom in puščico, zgradite Veliki Tabor, si izdelate krono, oblikujete zgodbo iz gline in naredite lutko ter si ogledate lutkovno predstavo o Veroniki in Frideriku.

Veliki Tabor

Veliki Tabor

KAPELICA SV. IVANA

Južno od Velikega Tabora, na vrhu brega v Ivaniću Miljanskem, stoji kapela sv. Ivana, ki jo je leta 1448 prav tako dal sezidati Friderik II. Celjski, ko je priznal svojega nezakonskega sina Ivana, ki ga je imel z Veroniko Deseniško. Kapelico so najverjetneje poslikali po naročilu Celjskih grofov, saj so slike zelo podobne slikam na posestvih Celjskih

Kapelica Sv. Ivana

Predvidevamo, da poslikave upodabljajo usodo grofa Friderika II. Celjskega in Veronike. Zdi se, da je prav na željo donatorja v sceni Herodove gostije prikazan v negativnem kontekstu lik Friderikovega očeta Hermana, saj mu sin ni mogel odpustiti umora njegove druge žene Veronike

Upodobitev Herodove gostije v kapelici Sv. Ivana

Razgled iz Velikega Tabora na kapelico Sv. Ivana (na hribu).

Na drugi poslikavi (levo) sv. Leonard rešuje iz stolpa rdečelasega moškega, ki verjetno predstavlja Friderika II., stolp pa je zelo podoben celjskemu stolpu, danes znanemu kot Friderikov stolp, v katerem je bil zaprt 4 leta.

Veronika je zelo verjetno upodobljena v prizoru Veronikina tančica (desno), ki je naslikana med dvema prizoroma Mučeništva svetega Ivana Krstitelja.

Če bi si radi ogledali Veliki Tabor (filmček o Velikem Taboru: <https://www.mkli.si/razstave/item/19122-veronika-iz-desenica-preko-celja-do-ljubljane#XHZGgsBKibg> ali uradna spletna stran Muzeja Grad Veliki Tabor: <http://www.veliki-tabor.hr/si/>), to lahko storite na spodnjih povezavah.

VERONIKA DESENIŠKA

Življenjska zgodba Veronike Deseniške povezuje Hrvaško in Slovenijo in predstavlja del skupne hrvaško-slovenske dediščine.

LEGENDA IZ HRVAŠKEGA ZAGORJA

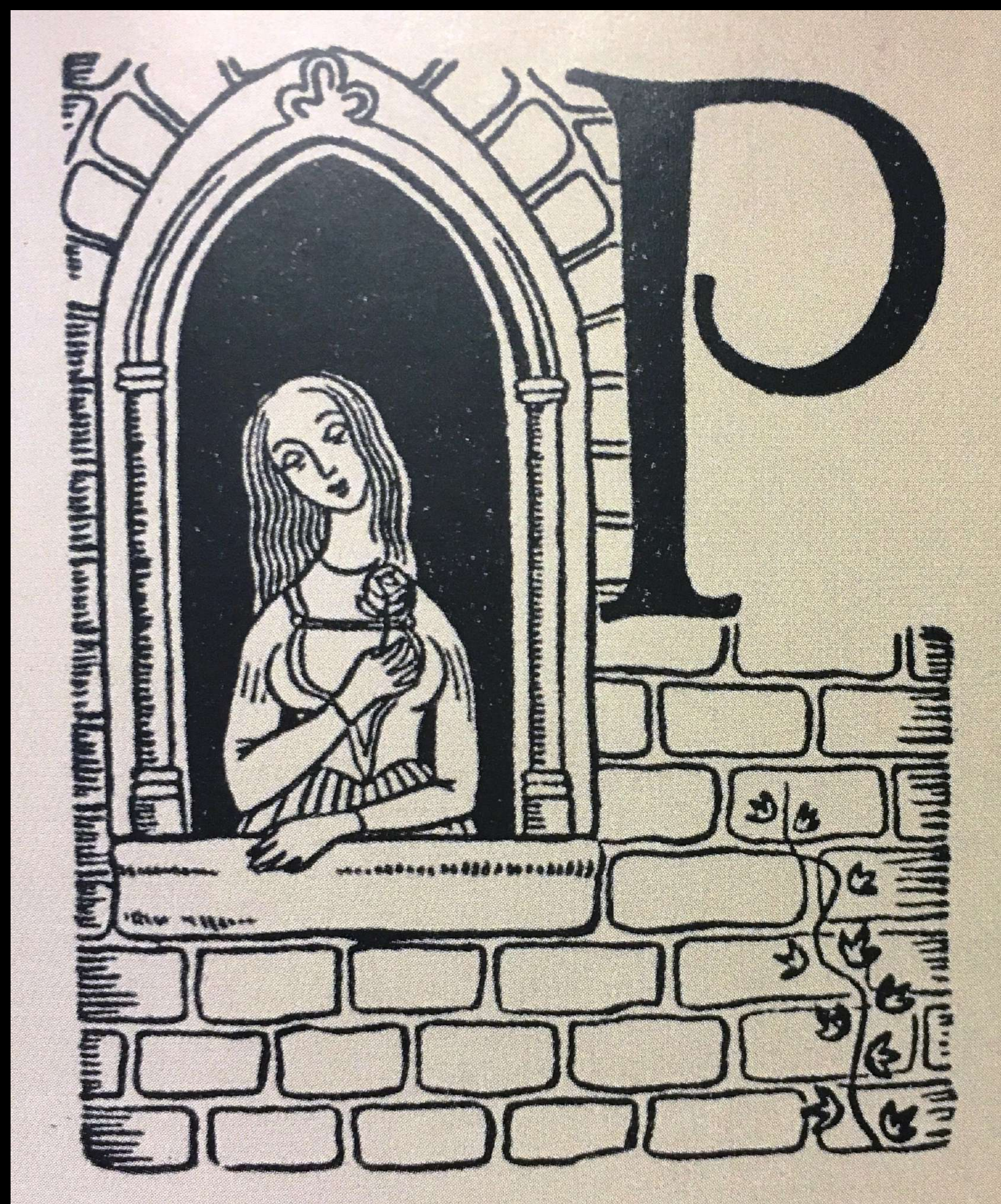
Legenda o Veroniki Deseniški je znana po vsem Zagorju in deloma temelji na zgodovinskih dejstvih in osebnostih, ki so živele v prvi polovici 15. stoletja, deloma pa je plod narodnega izročila, ki se je izoblikovalo skozi zgodovino. Tako so nastala številna dela o nesrečni ljubezni Veronike Deseniške in grofa Friderika II. Celjskega.

Po legendi je nekoč v davnih časih na teh tleh vladal mogočni ban grof Herman II Celjski. Njegov mladi sin Friderik se je nekega dne, jahajoč po očetovih posestvih, zagledal v nežno zlatolaso lepoticco Veroniko. Med Veroniko in Friderikom je vzplamtela vzajemna ljubezen, ki pa ni bila po volji staremu Hermanu. Kljub njegovemu nasprotovanju sta Veronika in Friderik pobegnila na grad Fridrihštajn pri Kočevju, kjer sta se na skrivaj poročila. Stari grof je kmalu zvedel za poroko, ki je ni želel sprejeti ter je poslal vojsko nad mladoporočenca. Friderik je uspel rešiti Veroniko z gradu in ta je pobegnila čez Gorski Kotar in Kalnik v vasico Sveta Margita. Friderika so očetovi vojaki ujeli in zaprli v Celjski stolp, ozek in visok okoli 23 metrov. Tu je bil zaprt štiri leta in od takrat se stolp imenuje Friderikov stolp. Veroniko pa so vojaki zaprli v Veliki Tabor. Herman je nesrečno Veroniko obtožil, da je coprnica, ki je zavedla njegovega sina. Organiziral je sojenje, ki je trajalo dva dni. Na predvečer drugega dne so sodniki izjavili: »Gospod ban! Na tem dekletu ni nobene krivice, kaj šele kakršnega koli zločina. Edino kar je, goji globoko ljubezen do vašega sina Friderika. No, presvetli ban, ljubezen ni bila nikoli greh, kaj šele zločin. Ljubezen je ena najlepših človeških vrlin! S tem smo opravili svoje delo.«

Kljub sodbi, ki so jo izrekli sodniki, je Herman izdal ukaz, da ubijejo Veroniko. Na dvorišču Velikega Tabora so postavili leseno posodo, polno vode, in jo v njej utopili. Njeno mrtvo telo so vzdali v zid, ki spaja peterkotni stolp z vhodom v dvorec.

Še danes se v Velikem Taboru, predvsem v dolgih zimskih nočeh, ob zavijanju vetra sliši ječanje nesrečne Veronike

...

Veronika

Veronika in Friderik

Veronika Deseniška, Oton Iveković, 1902

Veroniko (v postelji) Friderik (z mečem pred posteljo) brani pred svojim očetom Hermanom II. (pred Friderikom).

VERONIKA – ČAROVNICA?

Veronika, ujeta in obtožena kot čarovnica.

Proces proti Veroniki je prvi zabeležen čarovniški proces na slovenskih tleh. Zanimiv je tudi zato, ker so bili obtoženi običajno vsi obsojeni, Veronika pa je bila spoznana za nedolžno in oproščena (kar ji sicer ni pomagalo, saj jo je Herman II. Celjski vseeno ukazal umoriti).

V lovu na čaravnice so kasneje odločilno vlogo odigrale reforme Marije Terezije. Leta 1740 je zahtevala, da se vse čarovniške procese v habsburških deželah predloži v njeno osebno odločitev. Zaradi tega se je število procesov hitro močno zmanjšalo.

Veronikino sojenje

Če bi radi o Velikem Taboru in Veroniki izvedeli več, rešite naš kviz (<https://www.mklj.si/robinzonijada-mladi?view=quiz&id=651>) n sodelujte v žrebanju za glavno nagrado.

VERONIKA DESENIŠKA

V Sloveniji poznamo več različic legende, razlikujejo se predvsem v podatkih o tem, kako in kje naj bi umrla Veronika.

LEGENDA IZ STAREGA GRADU CELJE

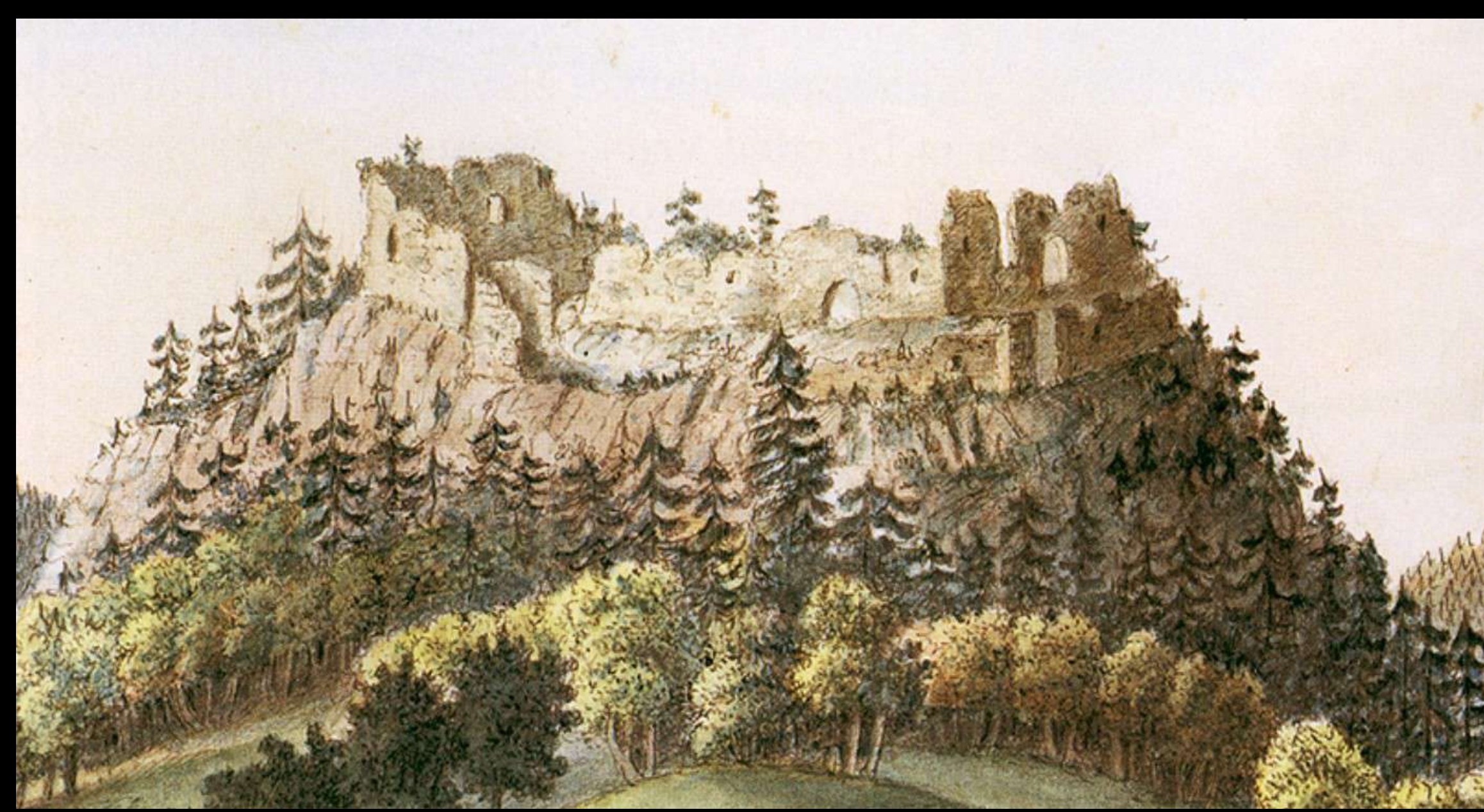
Veronika je bila zelo lepo in bistro dekle, spletična Elizabete Frankopanske (Friderikove žene). Izdelovala je ročna dela, ki jih je prodajala v bližnji samostan Uršulin, kjer je nekega dne na cerkveni slovesnosti spoznala čednega moškega, s katerim sta se zaljubila. Kmalu je ugotovila, da je njen ljubimec poročen celjski grof in je želela zvezo z njim prekiniti. Friderik pa je vztrajal ... in njegovi volji se je nazadnje vdala tudi Veronika. A ljubezen ni ostala prikrita. Nasprotoval ji je Friderikov oče, grof Herman II., in seveda Elizabeta, Friderikova žena. Veroniko je skrivaj poslala v samostan, kjer je postala redovnica. Ko je Friderik za to izvedel, je takoj odjezdil v samostan, zahteval Veroniko in jo odpeljal domov. Doma se je sprl s svojo ženo Elizabeto. Ta mu je očitala nezvestobo in razuzdano življenje, kar je Friderika tako ujezilo, da je v svoji pijanosti Elizabeti zasadil nož v prsi. Ko se je zavedel, da je umoril lastno ženo, je svoje dejanje priznal, Veroniki pa naročil, naj se skriva pred preganjalci. Friderik je bil, ker je javno prosil odpuščanja, oproščen, Veronika pa se je spretno izogibala preganjalcem. A ko je obiskala svojega bolnega očeta, so jo ujeli. Obtožili so jo čarovništva, ker naj bi začarala Friderika, da jo je ljubil. Veronika je odlično branila svojo nedolžnost in bila oproščena vsake krivde. Friderik in Veronika sta se končno poročila. A že čez leto dni je Friderik prejel očetovo sporočilo naj priskoči na pomoč zavezniku v boju. Ker je mislil, da gre za spravo z očetom, mu je z veseljem ustregel, čeprav je doma pustil nosečo Veroniko. Takoj, ko je odjezdil, so v grad Fridrikštajn, kjer sta živela, vdrli Hermanovi možje ter Veroniko utopili v banji, Herman pa je sina Friderika ujel in ga zaprl v stolp lakote, danes imenovani Friderikov stolp.

Grad Ojstrica v Slavi Vojvodine Kranjske (danes ni tam ostalo čisto nič).

LEGENDA IZ SPODNJE SAVINJSKE DOLINE EDINI SPOMIN NA OJSTRIŠKI GRAD

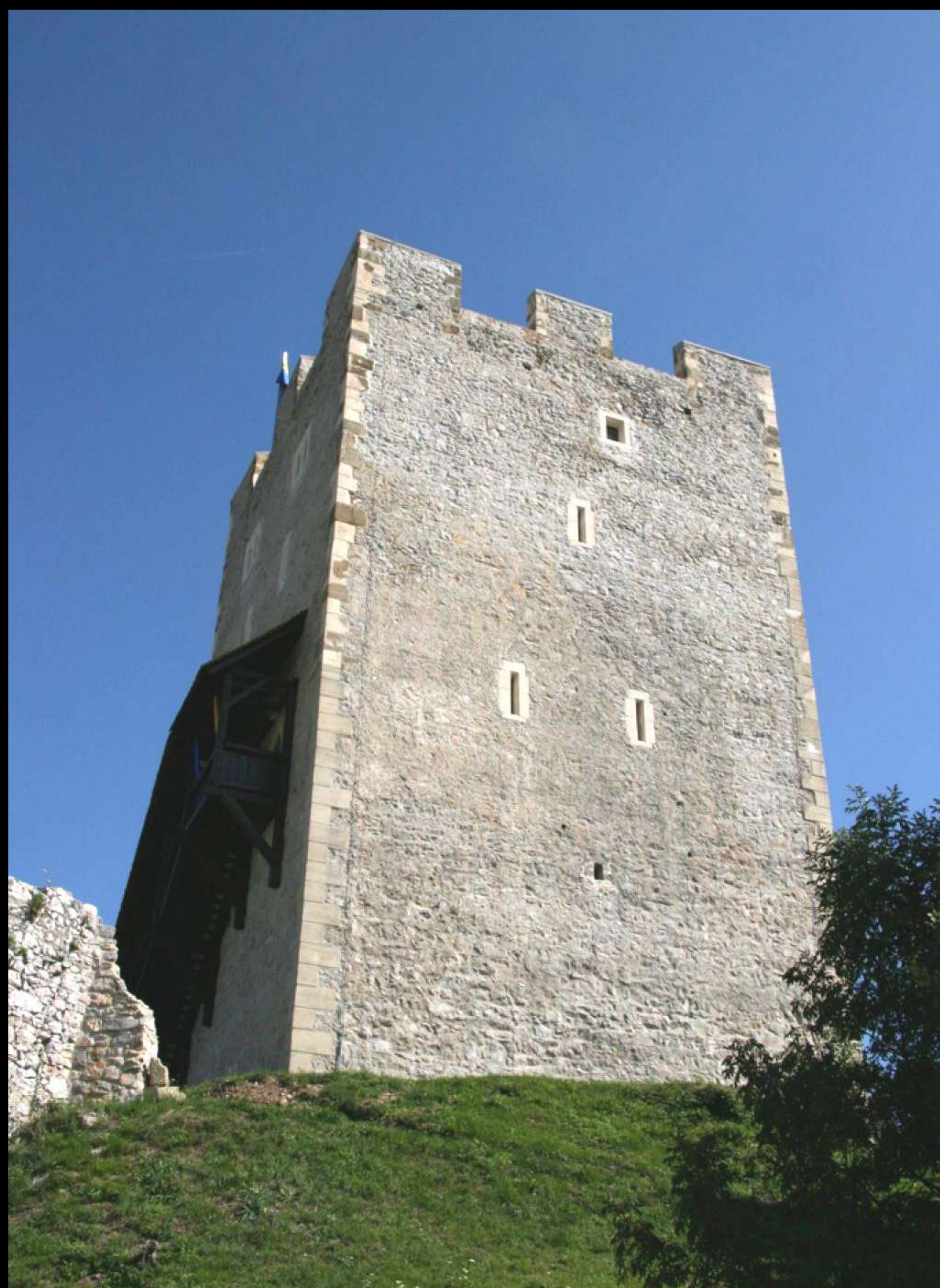
Nad Št. Jurijem ob Taboru je Ojstrica in za njo Krvavica. Tam so vrgli Veroniko Deseniško preko skal. Branila se je, ali ni ji pomagalo. Zato pa še dandanašnjih dni hodi ob mesečnih nočeh na skalo sedet. Po njeni nemili usodi se imenuje tista gora Krvavica.

Grad Fridrihštajn nekoč

Danes je od gradu Fridrihštajn vidnih le nekaj razvalin.

Friderikov stolp

LEGENDA Z GRADU OJSTRICA

Veronika je bila plemkinja nižjega stanu, po rodu iz Deseniča, poroke med nižjim in višjim slojem pa so bile po cerkvenem pravu sicer veljavne, a med plemstvom niso bile sprejete. Herman II. je poroki zelo nasprotoval, zato sta se Friderik in Veronika skrivala. Friderika je v past zvalil njegov svak, ogrski kralj Sigismund. Med tem ko je bil Friderik II. v ujetništvu pri svojem očetu, so Hermanovi ljudje iskali Veroniko, ki se je nekaj časa v veliki stiski in bedi skrivala v divjini, nekaj časa pa preživela skrita na gradu Vurberk pri Frideriku IX. Ptujskem. Ko so jo ujeli in privedli v Celje, jo je Herman II. obtožil, da ga je hotela zastrepiti in da je s čarovništvom obnorela njegovega sina, da jo je poročil. Veronika je imela dobrega zagovornika, zato jo je sodišče oprostilo krivde, kljub temu pa jo je dal Herman II. zapreti v grad Ojstrico, kjer so jo umorili tako, da so jo utopili v kadi. Po ljudskem izročilu naj bi po naročilu Hermana II. to storil celjski vazalni vitez Jošt Soteški (nem. Jobst von Helffenberg).

Pokopali so jo v Braslovčah, Friderik II. pa jo je kasneje dal prekopati v samostansko cerkev Kartuzijanskega samostana Jurklošter.

Kovačič Mojca (2008). Veronika Deseniška – nesrečne ljubezni in prepovedane poroke v srednjem veku. Iz: Keber Katarina, Šter Katarina (2008). Historični seminar 6. Ljubljana, ZRC. Str. 24, 26.

Gora Krvavica

LEGENDA IZ GRADU FRIDRIHŠTAJN NA KOČEVSKEM

Veronika in Friderik sta se poročila na gradu Fridrihštajn in tukaj do pregona srečno živela. Spomin na Veroniko se je ohranil v imenu rože – "Veronikina roža". Tako so domačini poimenovali vrtnico, ki je rasla na Fridrihštajnu.

Vrtnica, ki so jo domačini v okolici Fridrihštajna poimenovali Veronikina roža.

Viri slik:

• Friderikov stolp: <https://www.delo.si/kultura/starinski-friderikov-stolp-vah-sodolno-umetnost.html>

• Grad Ojstrica: https://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Ojstrica

• Gora Krvavica: https://www.google.com/search?as=gora+krvavica&rlz=1C1GGdV_en51786517868_source=nlms&tbm=isch&sa=X&ved=0DhUKEw99_G3-5wAhVDBxh1fexD8wQ_AUJDg8Bhw=1280&bih=878&imgca=1d1wYfVjBtGM

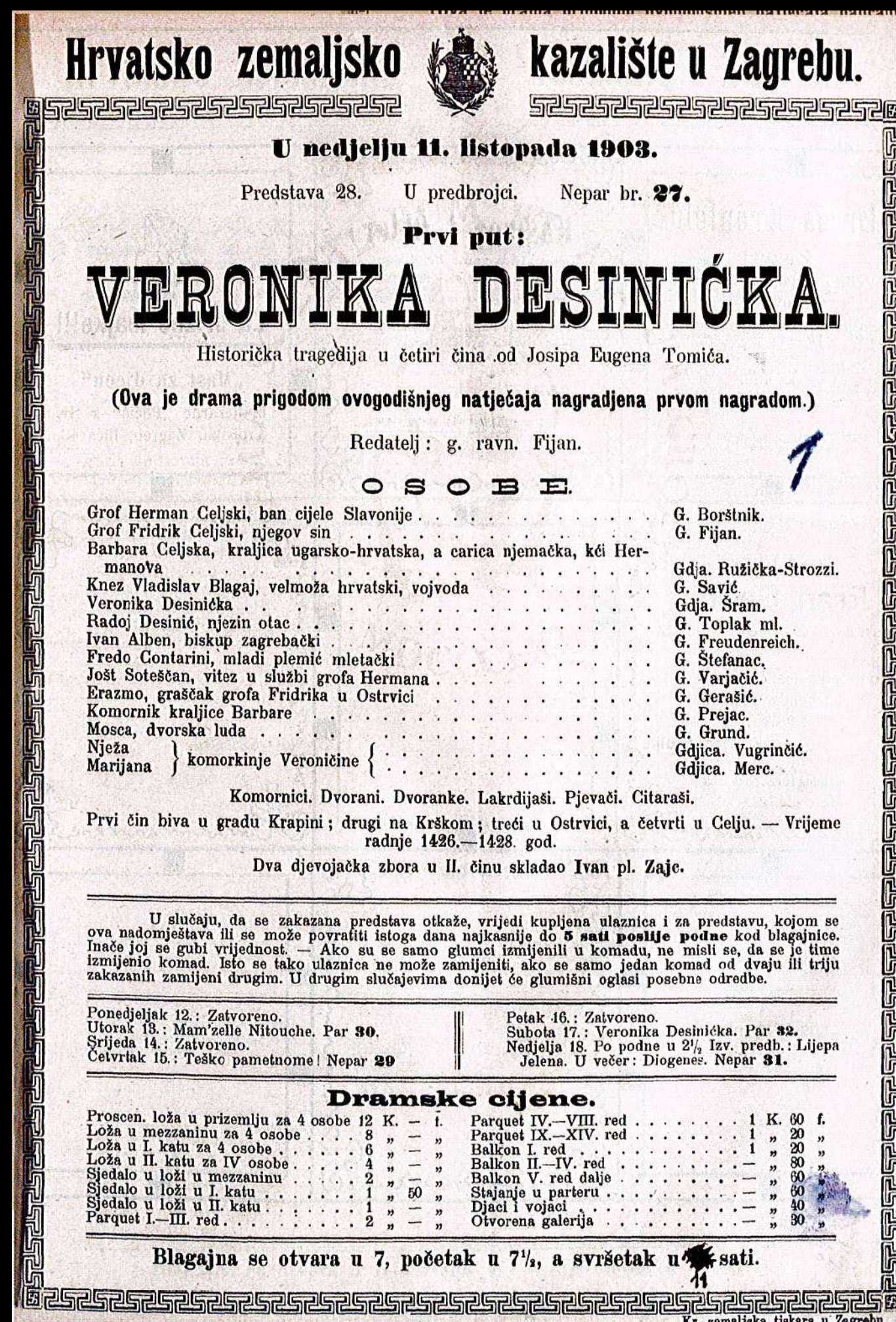
• Vrtnica: <http://www.arkantc.si/2015/05/17/vrtnica-moja-fridrika-2/>

• Grad Fridrihštajn nekoč: https://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Fridrihstajn

• Razvaline gradu Fridrihštajn: <https://www.ecnpo.si/sl/p008/11256/grad-fridrihstajn>

VERONIKA V HRVAŠKI LITERATURI

Verjetno je prvo spodbudo umetnikom dal sam grof Friderik II. Celjski kot naročnik in idejni začetnik gradnje ter poslikave poznogotske kapele sv. Ivana. V srednjeevropskem prostoru v 19. stoletju je intrigantna zgodovinska epizoda o nedovoljeni ljubezni poleg številnih ustnih različic dobila tudi nekaj pisnih.

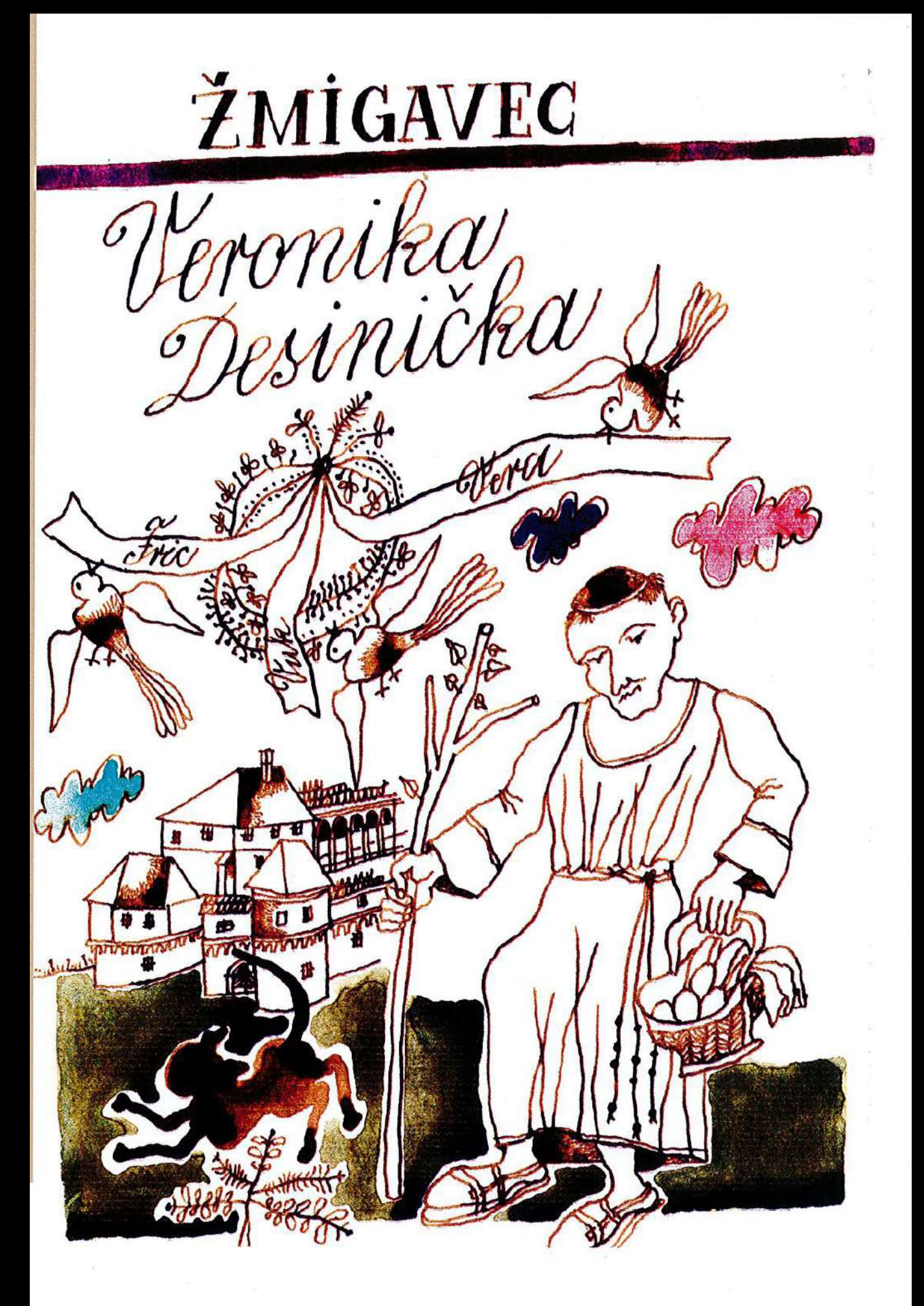

Plakat za gledališko predstavo Veronika Deseniška, uprizorjeno po zgodovinski tragediji Josipa Eugena Tomića.

Hrani za Zavod za zgodovino hrvaške književnosti, gledališča in glasbe (HAZU).

Naslovnica romana Hinka pl. Davile iz leta 1966, ki je izhajal v nadaljevanjih.

Risba Ivana Lovrenčića na naslovnici posebne izdaje Veronike Deseniške (Veronike Deseničke) avtorja Milana Dobrovoljca Žmigavca, 21. 5. 1999.

LJUDEVIT GAJ (1809–1872)

Leta 1838 je Ljudevit Gaj v tedenski prilogi *Novina Horvatskih*, v *Danicu Ilirskoj*, v petih nadaljevanjih izdal prvo književno besedilo o Veroniki in Frideriku v hrvaškem jeziku. Gre za nepodpisan prevod pripovedi iz *Češke Včele – Veronika iz Desenicah* Františka Kanke. Besedilo bistveno ne odstopa od znanih zgodovinskih dejstev, toda Kanka je ime Friderik sloveniziral v Miroslav, Veronikin kraj rojstva in odraščanja pa opisuje kot "mejno utrdbo na hrvaški obali Save".

STANKO VRAZ (1810–1851)

Čeprav je bil Vraz iz Cerovca v Sloveniji, je deloval v Zagrebu in podprl ilirsko idejo. V okviru knjige *Glasi iz Dubrave žeravinske*, ki je izšla leta 1841, je med enaindvajsetimi baladami objavljena balada *Fredrik i Verunika*, razdeljena v tri dele: Sužanka, Vitez Fredrik in Čudni goso. Na koncu knjige, poleg pojasnila posameznih pojmov, Vraz pojasnjuje tudi zgodovinsko ozadje zgodbe o Frederiku in Veroniki ter se sklicuje na Valvasorja.

Učiteljica **Marija Jambrišak** je v svoji knjigi *Znamenite žene iz priče i poviesti* pisala o znamenitih ženskah od antike do polovice 18. stoletja. Med 34 pravljic je uvrstila tudi pripoved *Veronika Desenić*. Za svojo knjigo je dobila nagrado Matice Hrvatske.

Hrvaški zgodovinar, književnik in politik **Ivan Kukuljević Sakcinski** je pisal o zgodovini Krapine. Med drugim je opisoval čas vladavine Celjskih grofov. Za Friderika II. napiše: „Govori se, da je ubil svojo ženo zaradi ljubezni do Veronike iz Desenića, lepe hčerke obubožanega plemiča, ki jo je spoznal v Velikem Taboru in Krapini.“

Književnica in učiteljica **Dragojla Jarnević**, ena od redkih žensk, ki so se takrat ukvarjale s književnostjo, napiše tragedijo v 5 dejanjih z naslovom „*Veronika Desenićeva*“, a žal se je sled za tragedijo izgubila.

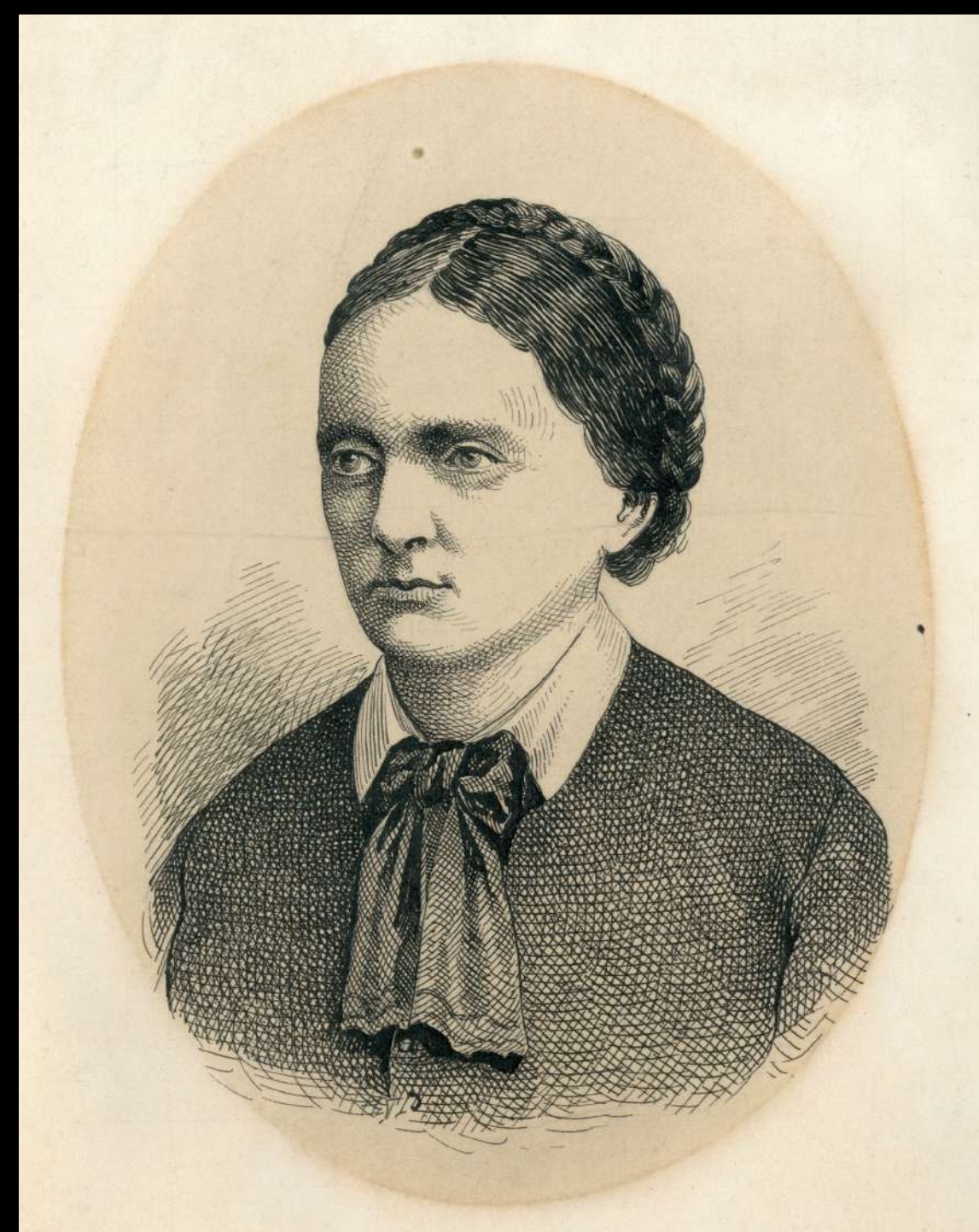
Franjo Žigrović Pretočki, viden politik tistega časa in hrvaškega preporoda, pesnik in dramski prevajalec, je kot intendant gledališča in predsednik gledališkega odbora napisal dramo *Veronika Desenić* v petih dejanjih. Uprizorili so jo v Narodnem zemaljskem kazališču u Zagrebu, vlogo Veronike pa je igrala znana dramska umetnica tistega časa Marija Ružička Strozzi.

Marija Jambrišak

Ivan Kukuljević Sakcinski

Dragojla Jarnević

Franjo Žigrović Pretočki

ZANIMIVOSTI

KRAVATA

Ste vedeli, da kravata prihaja s Hrvaške?

V 17. stoletju so hrvaški vojaki v Tridesetletni vojni nosili okoli vratu barvne rute. Kot modni detajl so jo prvi prepoznali Francozi. Med prvimi jo je začel nositi tudi francoski kralj Ludvik XIV. Tako beseda kravata tudi izvira iz francoske besede "cravate" – "Croat". Na hrvaškem ima kravata celo svoj praznik – Dan kravate se praznuje 18. oktobra.

Če bi radi o kravati izvedeli več, rešite naš kviz (<https://www.mklj.si/robinzonijada-mladi?view=quiz&id=64>) in sodelujte v žrebanju za glavno nagrado.

Kravata

KULINARIKA

Spodaj vam predstavljamo tri tradicionalne jedi iz Zagorja (lahko vzamete tudi priložene recepte in jih doma preizkusite):

Zagorska juha

Na maščobi popečemo suho slanino, narezano na koščke. Dodamo narezano čebulo in vse skupaj pečemo. Dodamo narezan česen, sladko papriko, narezan korenček, lovorjev list, začimbe. Narezan krompir kuhamo posebej v slani vodi. Ko se zelenjava zmešča, dodamo krompir ter belo vino in počasi kuhamo. Posebej zamešamo 2 žlici gladke moke in kisló smetano ter to zmes preko cedila počasi vlivamo v juho. Kuhamo še 10 minut.

Puran z mlinci

Purana natremo s soljo z zunanje in notranje strani in pustimo, da stoji najmanj eno uro, priporoča se čez noč. Prsi in krače lahko obložimo s slanino in zavijemo s sukancem. Pečico dobro ogrejemo, najprej na 200 stopinj, potem znižajte na 180 stopinj Celzija. Purana pečemo po potrebi, odvisno od teže (računa se približno ena ura za vsak kilogram teže). Občasno zalivamo z maščobo, ki jo puran spusti, po potrebi tudi z vodo ali juho. Pred koncem pečenja ga premažemo z maslom, maščobo ali oljem.

Gotove mlince natrgamo na manjše kose. Slano vodo zavremo in z njo prelijemo mlince ter jih pustimo krajši čas pokrite. Odcedimo jih in prelijemo z maščobo od pečenega purana. Lahko postrežemo z zeleno solato.

Osnova za mlince je moka, voda in sol. Iz teh sestavin zgnetemo gladko svetleče se testo, kakor za zavitek, ki lahko malo počiva, ni pa nujno. Potem testo razdelimo, ga razvaljamo in spečemo v pečici. Spečene mlince razlomimo na kose, zabelimo ali posušimo za kasnejšo uporabo.

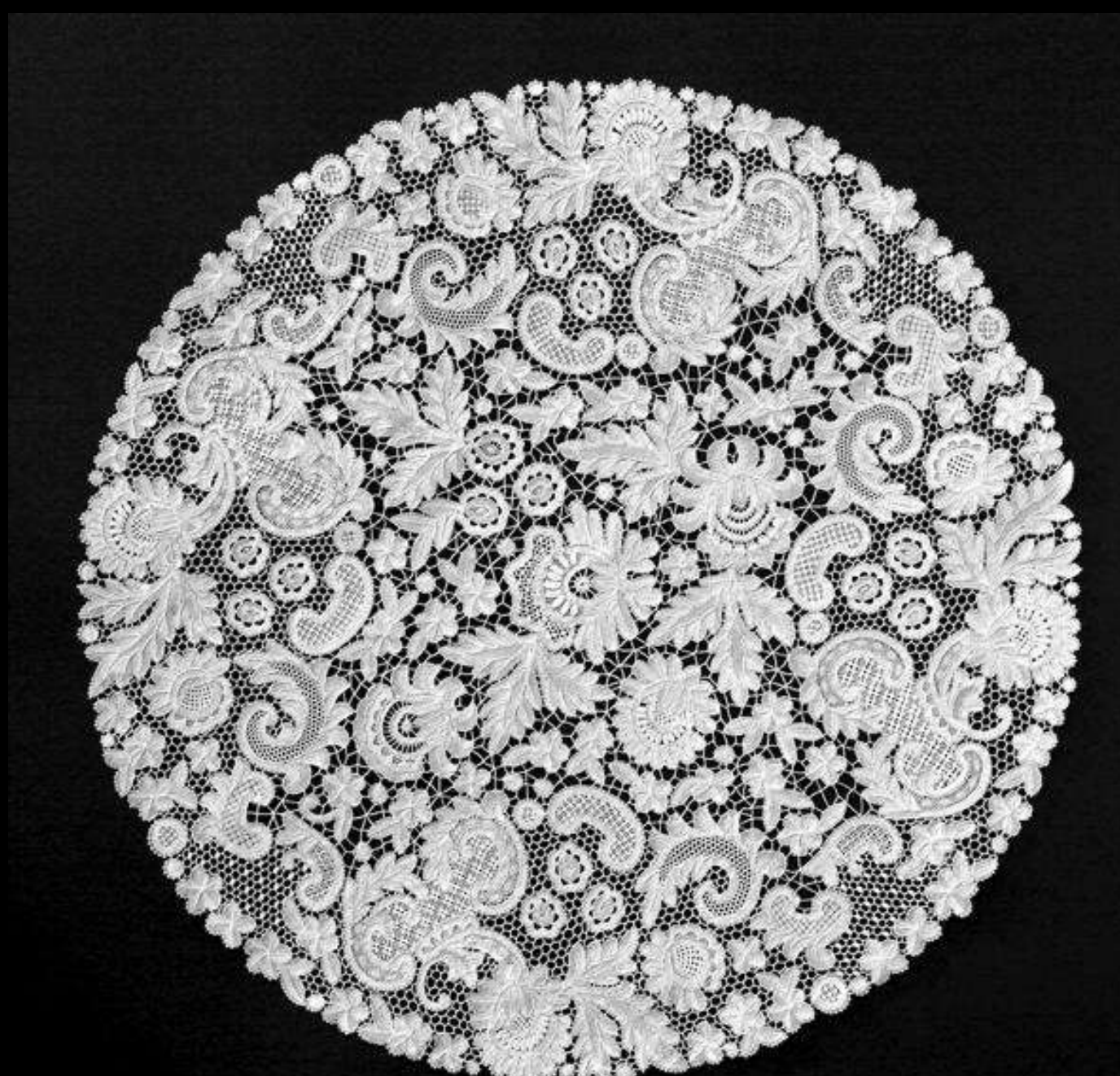
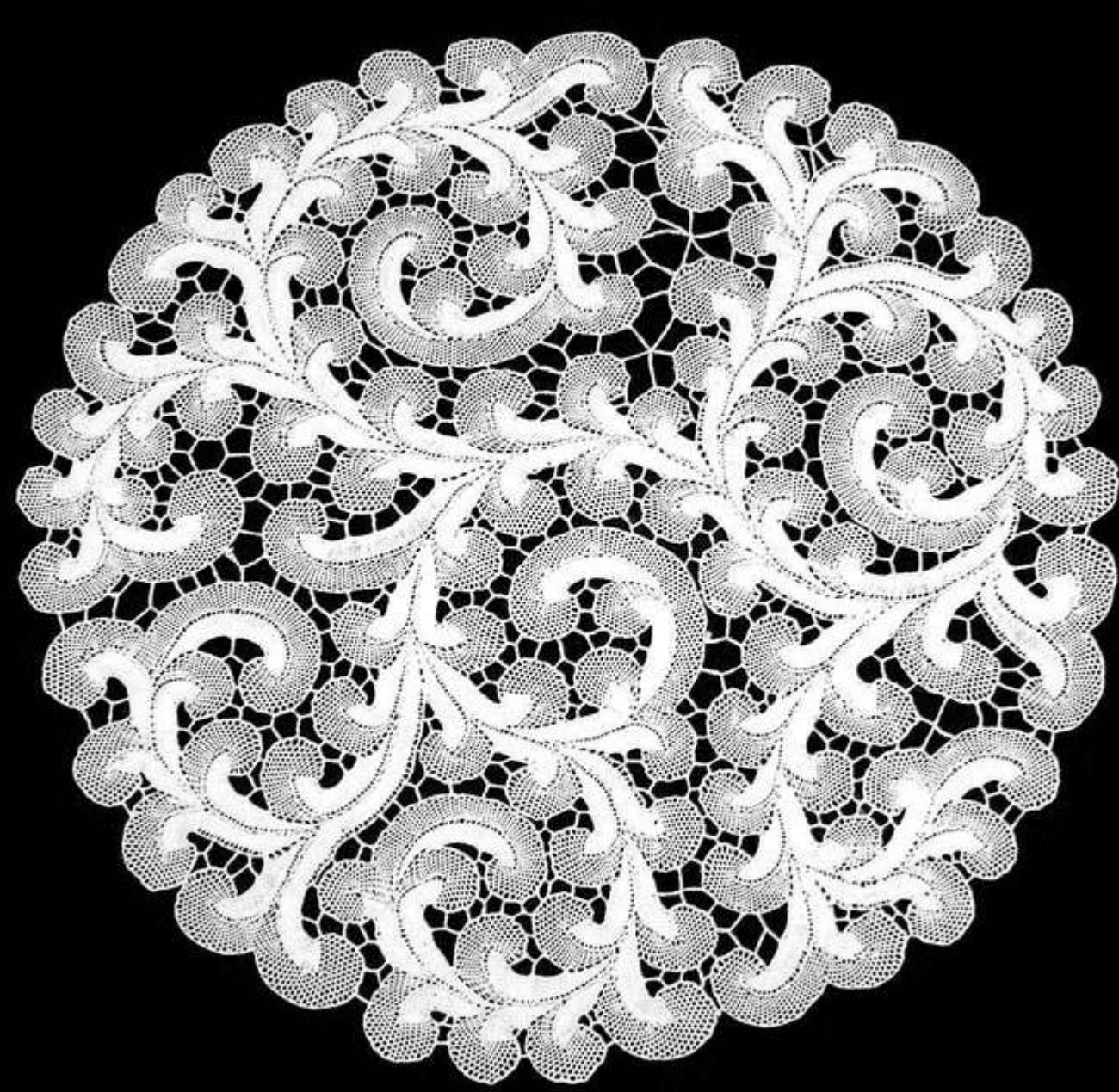
Zagorski štruklji

Naredimo vlečeno testo: jajci razžvrkljamo s soljo in ju zlijemo v moko. Dodamo vodo in olje. Zmešamo in dobro pregnetemo, da dobimo gladko osnovo za vlečeno testo. Oblikujemo ga v hlebček, pokrijemo s prtičem in pustimo počivati 20 minut. Razvaljamo ga na pomokani delovni površini, nato pa razvlečemo. Za nadev vse sestavine dobro premešamo. Razvlečeno testo na eni strani namažemo z nadevom, ki ga razporedimo v približno 20 cm širok pas. Del testa, na katerem ni nadeva, pokapamo z oljem. Od strani, kjer je nadev, začnemo testo s pomočjo prta zvijati v zavitek. Tega razdelimo na manjše kose in jih zložimo v pomaščen pekač. Pečico segrejemo na 210 stopinj Celzija in štruklje pečemo 10 minut, nato jih prelijemo s smetanovim prelivom in pustimo še 10 minut, da dobijo lepo rjavo barvo. Najbolje je, da jih pečemo v lončeni posodi.

LEPOGLAVSKA ČIPKA

Tako kot je idrijska čipka pomemben del slovenske kulturne dediščine, je na Hrvaškem pomembna lepoglavska čipka, ki se nahaja na Unescovem seznamu nematerialne kulturne dediščine. Izdelujejo jo, podobno kot idrijsko, iz sukanca s pomočjo parnega števila klekljev in trde podlage s predhodno narisanimi vzorci.

IDRIJSKA ČIPKA

Idrijsko čipko zaznamuje določen repertoar čipkarskih tehnik, ki se je z leti dopolnjeval in plemenitil, zanj pa so značilni tudi vzorci, poimenovani z ljudskimi imeni, kot npr. »srčkovke«, »potonke«, »zibke« ... Najznačilnejša tehnika idrijske čipke je t. i. »ris« – trak, ki ga tradicionalno izdelujejo s šestimi do osmimi pari klekljev. Ločimo široki ris, ki prevladuje v času Avstro-Ogrske monarhije, in ozki ris (imenovan tudi »idrijski« ris), ki se je pod italijanskim vplivom razvil v obdobju po prvi svetovni vojni.

